

Osemdeset let akademika in zaslužnega profesorja dr. Jožeta Mlinariča

13. marca 2015 je praznoval osemdeset let spoštovani akademik, zaslužni prof. Univerze v Mariboru dr. Jože Mlinarič. Rodil se je v Mariboru, kjer je obiskoval osnovno šolo ter nadaljeval šolanje na klasični gimnaziji. Po maturi se je posvetil študiju klasičnih jezikov na Univerzi v Ljubljani, kjer je leta 1961 diplomiral na Filozofski fakulteti. Že v tem času je odkril svojo veliko ljubezen – zgodovino. Vpisal je še študij zgodovine, ki ga je uspešno zaključil leta 1969. Za diplomsko nalogo je obdelal posest kostanjeviške gosposčine in prejel zanjo študentsko Prešernovo nagrado. Z izborom teme pa je že nakazal smer nadaljnjega dela – zgodovino slovenskih samostanov.

Kot absolvent je začel s poučevanjem latinščine, nemščine in zgodovine na gimnaziji na Ravnah na Koroškem. Iste predmete je nato med letoma 1962 in 1965 poučeval na gimnaziji v Novem mestu. Ker je bilo raziskovanje vedno glavno vodilo in motiv profesorjevega dela, se je iz gimnazije preselil v Dolenjski muzej v Novem mestu, kjer je delal kot arhivar. Tu je ostal vse do leta 1971, ko je dobil službo v rodnem Mariboru. Med letoma 1971 in 1990 je delal v Pokrajinskem arhivu v Mariboru, kjer je vodil oddelke za starejše gradivo – izpred leta 1850. Leta 1972 je tudi opravil strokovni izpit za arhivista in naslednje leto izpit za arhivskega svetovalca. Leta 1977 je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom *Srednjeveški latinski epos Vita Mariae metrica – tekstno kritična, historiografska in literarna analiza*. Od 1. oktobra 1990 do 1. oktobra 2002, ko se je upokojil, je bil zaposlen kot redni profesor za zgodovino fevdalizma in pomožne zgodovinske vede na oddelku za zgodovino Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Leta 2004 je bil izvoljen za zaslužnega profesorja Univerze v Mariboru.

Jože Mlinarič je svoje zgodnejše znanstvenoraziskovalno delo posvetil Dolenjski in to raziskovanju gospodarske zgodovine v obdobju fevdalizma. Objavil je številne članke v strokovnih glasilih in dve samostojni publikaciji: *Kostanjeviško gospostvo po urbarju leta 1625* (1970) in *Topografija posesti kostanjeviške opatije*

1234–1786 (1972). V drugi polovici svojega znanstvenega delovanja se je izredno intenzivno uveljavil v slovenskem zgodovinopisju. Poleg izdajanja *Virov za zgodovino Maribora*, kar je morebiti celo njegovo največje in najpomembnejše delo (izdal je že 36 zvezkov gradiva) je objavil veliko razprav o zgodovini številnih zemljiških gospostev in župnij v Mariboru in njegovi okolici. Že ob teh raziskavah se je srečeval z zgodovino samostanov. Obdelal je tudi znamenito latinsko šolo v Rušah in svoje izsledke objavil v zborniku *Ruška kronika (1985), kjer je objavil tudi seznam učencev te šole od 1645 do 1760*. V osemdesetih letih se je obrnil k zgodovini samostanov. Njegovo raziskovanje starejših samostanov na Slovenskem je prispevalo v slovensko historiografijo več velikih monografij: *Kartuzija Pleterje 1403–1595* (1982, 364 str.), *Kostanjeviška opatija 1234–1786* (1987, 694 str.), *Kartuzija Žiče ok. 1160–1782 in Jurkloster ok. 1170–1595* (1991, 709 str.), *Stiška opatija* (1995, 1158 str.), *Marenberški dominikanski samostan 1255–1782* (1997, 366 str.), *Kartuzija Bistra* (2001, 631 str.), *Studeniški dominikanski samostan ok. 1245–1782* (2005, 262 str.) in v sodelovanju z Jožetom Curkom *Dominikanski samostan na Ptuj* (2009, 359 str.). Vse monografije akademik Mlinarič odlikuje na virih in originalnih dokumentih pisano besedilo, kar je značilnost tudi vsega njegovega raziskovalnega dela.

Njegove zgodovinske raziskave samostanov na Slovenskem so prinesle veliko novih dokumentov in novih spoznanj tako za gospodarsko, družbeno, versko, kulturno, kot tudi politično, upravno in cerkveno zgodovino.

Iz njegove bibliografije so bile izpostavljene le samostojne strokovne publikacije in monografije. Številni članki in razprave, ki so izšli tako v domačih kot tujih revijah zadevajo predvsem gospodarsko zgodovino fevdalizma, obrti, cehe, zgodovino samostanov, krajevno zgodovino, gorsko pravo na Štajerskem, kulturno zgodovino, zgodovino vinogradništva, protireformacije. Podobno tematiko zajemajo njegova predavanja in referati na simpozijih tako doma kot v tujini.

V seriji *Acta Ecclesiastica Sloveniae* je v dveh zvezkih objavil protokole in vizitacijska poročila sekavskih škofov Martina Brennerja in Jakoba Eberleina s konca 16. in začetka 17. stol. (5 zv. 1983), ter *Župnije na slovenskem Štajerskem v vizitacijskih zapisnikih arhidiakonata med Dravo in Muro 1656–1774* (9. zv., 1987).

Potrebno je omeniti tudi njegove izvrstne prevode iz latinščine, grščine in staronemščine. V knjižni obliki so izšli naslednji prevodi: *Anakreontika ali Pesmi o vinu in ljubezni* (1968), Valvasorjev *Theatrum mortis humanae* (1969), *Properc* (1973), *Teokritove idile* (1984).

V sedemdesetih in osemdestih letih prejšnjega stoletja je bil član mednarodne komisije za uresničitev Arhivskega sporazuma z Avstrijo iz leta 1923 in za vrnitev arhivskega gradiva, odnesenega iz Slovenije v letih 1941–1945.

Izredno pomembno je njegovo pedagoško delo. Bogato znanje in modrost izkušenega učitelja odlikujeta njegova predavanja in izpite. Bil je mentor številnim diplomantom zgodovine in štirim doktorandom. Povsod je temeljit, zanesljiv in žlahten. Delavnost, vztrajnost, osebna in strokovna poštenost, pravičnost in skromnost so vrline grškega in latinskega izročila, ki veljajo tudi za akademika prof. dr. Jožeta Mlinariča. Na Pedagoški fakulteti in Univerzi v Mariboru je opravljal vrsto

pomembnih nalog. Na matični fakulteti je bil dolgoletni predstojnik oddelka za zgodovino, član senata, habilitacijske komisije in komisije za znanstveno raziskovalno delo na univerzi pa član habilitacijske komisije. Je tudi soavtor prenovljenega dvopredmetnega programa zgodovina in enopredmetnega nepedagoškega programa zgodovina.

Za svoje delo je Jože Mlinarič prejel Glazerjevo listino mesta Maribora (1988), nagrado Kidričevega sklada (1988) in Glazerjevo nagrado za življenjsko delo (2003). 1995 je postal izredni, 2001 pa redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in bil v tistem času eden prvih predstavnikov Univerze v Mariboru v tej najuglednejši slovenski znanstveni in umetniški instituciji.

Pot prof. dr. Jožeta Mlinariča od srednješolskega učitelja do univerzitetnega profesorja, od prvih korakov v znanstveno sfero skozi arhivsko gradivo do priznanega znanstvenika, erudita in akademika, je tlakovala jasnost misli, kritično-analitična ter selektivna prodornost pri izbiri zgodovinskega gradiva, predvsem pa smisel za oblikovanje sinteze ob izjemni energiji, delavnosti in vztrajnosti. Jože Mlinarič je tip intelektualca, znanstvenika in pedagoga, ki ne pozna počitka in ki bolj kakor hvalo ljubi resnico in jo skuša skozi zgodovinski spomin, kolikor se obnoviti in jo iz virov ubesediti v preprosto pesem o preteklosti slovenskega prostora, vpetega v evropsko kulturno dediščino.

Ob vsem povedanem pa ostaja nedvomno, da ga bomo vsi njegovi študenti vedno pomnili ne samo po izjemnem znanju, ki ga je vedno in brez zadržkov delil, temveč vsaj enako, če ne še bolj, po njegovi izjemni človečnosti in poštenosti. Njegovo mentorstvo nas ni samo naredilo boljše strokovnjake temveč tudi in predvsem boljše ljudi, za kar se profesorju ni mogoče dovolj pokloniti.

Zato spoštovani profesor vam dvigamo ob častitljivem jubileju čašo z željo po čim boljšem zdravju in vitalnosti in kličemo še na mnoga srečanja.

Tone Ravnikar